

Vyčerpat téma

Jan Patočka kdysi o mně napsal do posudku pro Filosofický ústav (kvůli zařazení do ranku vědeckého pracovníka), že časopisecké studie, které jsem publikoval, byť četné, „neposkytovaly dost místa jeho schopnostem systematicky vyčerpávat problematiku“, a vyslovil naději, nové zařazení „mu nepochybně umožní, aby také po této stránce ukázal, co dovede“. Už tenkrát mne zarazila formulace „systematicky vyčerpávat problematiku“, eventuelně lze také říci „téma“. Zajisté tu jde o metaforu, ale po mém soudu je to metafora zavádějící, protože sugeruje, jako kdyby ona problematika nebo ono téma představovaly něco jako minerální ložisko, které je třeba vykopat a vynést na povrch nějakého dolu. Patočka nedospěl k tomu, že každé téma, každý problém i širší problematika se vždycky a nutně vztahují k tomu, co ještě není, co teprve přichází, ale nikoli tak, že by to už předtím někdy celé „bylo“. Právě proto je přímo absurdní mluvit (a myslet) o tom, že by bylo možno něco takového z té budoucnosti, kde to (ještě) není (tj. kde to ještě ani v té budoucnosti není, pokud by někdo chtěl trvat na tom, že v té budoucnosti přece také „něco“ musí být), nějak „vyčerpat“, ba třeba jen částečně „vyčerpávat“.

(Písek, 100502-1.)